

รายงานสรุปผลการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ
การจัดทำแผนยุทธศาสตร์
กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ 5 ปี
(พ.ศ. 2569 - 2573)

บทสรุปผู้บริหาร

กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี (พ.ศ. 2569 - 2573) ขึ้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2568 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการวางแผนยุทธศาสตร์ และเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร (SWOT Analysis) เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ โดยการประชุมได้รับเกียรติจาก ผศ.ดร.กรณ์ หุวะนันทน์ จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้เรื่องกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์ และนำกระบวนการระดมสมองวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมคือบุคลากรกองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งสิ้น 36 คน

ในการประชุม บุคลากรได้ให้ความร่วมมือในการสะท้อนข้อมูลเชิงลึกอย่างกว้างขวาง โดยมีข้อค้นพบที่มีนัยสำคัญต่อการกำหนดทิศทางองค์กร ดังนี้

1. ข้อค้นพบสำคัญจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Key Findings from SWOT Analysis)

- จุดแข็ง (Strengths) องค์กรมีทิศทางการทำงานที่เชื่อมโยงกับนโยบายระดับชาติ บุคลากรมีความเชี่ยวชาญในการใช้เครื่องมือ HIA และการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพ รวมถึงมีเครือข่ายการดำเนินงานที่ครอบคลุมและเข้มแข็ง
- จุดอ่อน (Weaknesses) เผชิญภาวะขาดแคลนบุคลากรและการสร้างคนทดแทนไม่ทัน ระบบบริหารจัดการข้อมูลยังกระจัดกระจาย (ขาด Data Center) บุคลากรบางส่วนยังขาดความเชี่ยวชาญในปัญหาสิ่งแวดล้อมรูปแบบใหม่ และระบบประเมินผลยังไม่สามารถนำไปใช้ขับเคลื่อนงานเชิงรุกได้อย่างเต็มศักยภาพ
- โอกาส (Opportunities) วิฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม (PM_{2.5} Climate Change) เป็นตัวเร่งให้สังคมและนโยบายระดับชาติตื่นตัว ซึ่งเอื้อต่อการผลักดันแผนงานของกองฯ ประกอบกับมีกฎหมายรองรับที่ชัดเจน (พ.ร.บ. การสาธารณสุข มาตรา 54)
- อุปสรรค (Threats) แนวโน้มงบประมาณที่ลดลงอย่างต่อเนื่องสวนทางกับความรุนแรงของปัญหาภัยพิบัติและมลพิษที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนความคาดหวังที่สูงมากจากสังคมและหน่วยงานภายนอกที่ต้องการเห็นบทบาทความเชี่ยวชาญของกองฯ

2. ก้าวต่อไปของการดำเนินงาน (Next Steps)

จากการระดมความคิดเห็นในขั้นตอน SWOT Analysis ที่ผู้เข้าร่วมประชุมได้ร่วมกันให้ข้อมูลเชิงลึกและรายละเอียดที่เป็นประโยชน์อย่างมาก คณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ จะนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลผลและสังเคราะห์ เพื่อใช้ในการยกร่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues) จากนั้นจะนำเสนอ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ฉบับสมบูรณ์ต่อผู้บริหารเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และประกาศใช้เป็นกรอบทิศทางการทำงานที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

TABLE OF CONTENT

บทสรุปผู้บริหาร	หน้า 2
1 ที่มาและความสำคัญ	หน้า 4
2 วัตถุประสงค์	หน้า 5
3 รูปแบบการประชุม	หน้า 5
4 กำหนดการประชุม	หน้า 6
5 ผลการประชุม	หน้า 7-15
6 การดำเนินงานต่อไป	หน้า 16

1 ที่มาและ ความสำคัญ

จากนโยบายระดับนานาชาติและระดับชาติที่มุ่งสู่การพัฒนาประเทศให้เติบโตอย่างยั่งยืน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นกรอบสำคัญในการพัฒนาของโลกที่แต่ละประเทศดำเนินการร่วมกันเพื่อร่วมกันบรรลุการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ภายในปี ค.ศ. 2030 ซึ่งรัฐบาลไทยได้นำเป็นกรอบแนวทางมาจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี นอกจากนี้กรอบความร่วมมือระดับโลกด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพทั้ง WHO Resolution, UNEA, Asia Pacific Regional Forum on Health and Environment กรอบความร่วมมืออาเซียน ฯลฯ ได้มุ่งเน้นการจัดการกับประเด็นสำคัญ ได้แก่ การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (Health Impact Assessment: HIA) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) และมลพิษทางอากาศ (Air Pollution and Health) ที่ประเทศไทยต้องร่วมขับเคลื่อนประกอบกับความท้าทายอื่น ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ โครงสร้างทางสังคมในระดับโลกและในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงและขยายตัวไปสู่ความเป็นเมืองมากขึ้น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและดิจิทัล โครงสร้างประชากรไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพรูปแบบใหม่เกิดรุนแรงขึ้นและขยายวงกว้าง ตลอดจนสถานการณ์ภัยพิบัติ สาธารณภัย และภาวะฉุกเฉินที่มีความรุนแรงและแนวโน้มเพิ่มขึ้น คลอบคลุมหลายพื้นที่ทั่วประเทศ รวมถึงแนวโน้มกฎหมายให้ความสำคัญการกระจายอำนาจลงสู่ราชการระดับท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงทำให้บทบาทภารกิจด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพต้องดำเนินไปภายใต้การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ และมีความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ขอบเขตงานกว้างขึ้นและในขณะเดียวกันผลของงานก็จะมีผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ มีภารกิจในการผลิต พัฒนางค์ความรู้ เทคโนโลยี รูปแบบ แนวทาง เกณฑ์มาตรฐาน ด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ การเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้านสุขภาพ การพยากรณ์สุขภาพ ตลอดจนพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในการสร้างเสริมสุขภาพ จึงควรมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนยุทธศาสตร์ชาติ (ด้านสาธารณสุข) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นกรอบทิศทางการทำงานให้บรรลุเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ จึงมีความจำเป็นในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การจัดทำแผนยุทธศาสตร์กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ 5 ปี (พ.ศ. 2569-2573)” เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรภายในหน่วยงาน และเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนมุมมอง ร่วมกันพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน และทำแผนยุทธศาสตร์ กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2569 – 2573) ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

2 วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ให้แก่บุคลากรกองประเมินผลกระทบท่อสุขภาพ
- 2.2 เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวิเคราะห์สถานการณ์และปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน (SWOT Analysis) และกำหนดทิศทางในการดำเนินงานของหน่วยงาน
- 2.3 เพื่อรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี (พ.ศ. 2569 – 2573) กองประเมินผลกระทบท่อสุขภาพ

3 รูปแบบการประชุม

การประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมประชุม คือบุคลากรกองประเมินผลกระทบท่อสุขภาพ และวิทยากร รวมจำนวน 36 คน โดยการประชุมใช้วิธีการผสมผสานระหว่างการบรรยายทางวิชาการและการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

- การบรรยาย (Lecture) การถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์และแนวทางการสังเคราะห์ข้อมูล (SWOT Analysis) โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ
- กิจกรรมกลุ่ม การระดมสมอง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก (SWOT Analysis)

4

กำหนดการ

กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดทำแผนยุทธศาสตร์กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ 5 ปี (พ.ศ.2569 – 2573)
วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2568 ณ ห้องอเนกประสงค์ อาคาร 2 ชั้น 2 กรมอนามัย

08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียน
08.30 – 08.45 น.	เปิดการประชุมและชี้แจงวัตถุประสงค์การประชุม โดย นางสาวนัยนา ไชยเทียมวงศ์ ผู้อำนวยการกองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
08.45 – 09.15 น.	บทบาท ภารกิจ และประเด็นงานสำคัญของกองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ โดย นางสาวณัฐวีร์ ลุนสำโรง หัวหน้ากลุ่มบริหารยุทธศาสตร์ กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
09.15 – 10.30 น.	บรรยาย เรื่อง ภาพรวมของกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์ โดย ผศ.ดร.กรณ หุระนันทน คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
10.30 – 12.00 น.	กิจกรรมกลุ่ม ระดมความคิด วิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก (SWOT Analysis) โดย ผศ.ดร.กรณ หุระนันทน คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.30 น.	กิจกรรมกลุ่ม ระดมความคิด วิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก (SWOT Analysis) (ต่อ) โดย ผศ.ดร.กรณ หุระนันทน คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
14.30 – 15.30 น..	กิจกรรมกลุ่ม กระบวนการระดมสมองเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ และประเด็นยุทธศาสตร์ โดย ผศ.ดร.กรณ หุระนันทน คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
15.30 – 16.00 น.	บรรยาย เรื่อง แนวทางการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดย ผศ.ดร.กรณ หุระนันทน คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
16.00 – 16.30 น..	สรุปและปิดการประชุม โดย นางสาวนัยนา ไชยเทียมวงศ์ ผู้อำนวยการกองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

หมายเหตุ:

รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม เวลา 10.30 น. และ เวลา 14.30 น.

5 ผลการประชุม

5.1

คำกล่าว
เปิดการประชุม

5.2

บทบาทภารกิจ และ
ประเด็นงานสำคัญ
กองประเมินผล
กระทบต่อสุขภาพ

5.3

บรรยาย
กระบวนการ
วางแผนยุทธศาสตร์

5.3

บรรยาย แนวทางการ
สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อ
จัดทำแผนยุทธศาสตร์

5.4

กิจกรรมกลุ่ม
ระดมความคิด และ
SWOT Analysis

5.1

คำกล่าวเปิดการประชุม

นางสาวนัยนา ไข้อย่างวงศ์

ผู้อำนวยการกองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

เรียน ท่านวิทยากร และผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน

ดิฉันมีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มาเป็นที่ประธานในพิธีเปิดการประชุม “การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ 5 ปี (พ.ศ.2569 – 2573)” ในวันที่

กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตและพัฒนาองค์ความรู้และ เทคโนโลยีด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ การเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของภาคีเครือข่าย เพื่อให้สามารถการปกป้องคุ้มครองสุขภาพของประชาชนจากปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กำลังเผชิญกับความท้าทายที่หลากหลาย ทั้งด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชากรโลกในทุกมิติ มลพิษสิ่งแวดล้อมและภัยคุกคามสุขภาพ รวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจและความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นทั้งโอกาสและภัยคุกคามในการขับเคลื่อนและพัฒนางาน จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดกลยุทธ์และมาตรการในการดำเนินงานเพื่อรองรับกับความท้าทายและสามารถขับเคลื่อนพันธกิจให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

การประชุมครั้งนี้ ถือเป็นโอกาสสำคัญ ในการระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยนมุมมอง ร่วมกันพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน ซึ่งจะนำไปสู่การออกแบบแนวทางการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่การพัฒนายุทธศาสตร์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและประเทศชาติ ได้เป็นอย่างดี ในนามของกองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ขอขอบคุณท่านวิทยากร ดร.กรณ สุวะนนท์ อาจารย์ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์ จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศาสตร์ ที่ให้เกียรติมาให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์ รวมถึงการจัดกระบวนการที่จะเป็นประโยชน์ ต่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของกองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ขอขอบคุณ ผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน ที่ได้เสียสละเวลาเข้าร่วมการประชุมครั้งนี้ และขอให้การประชุมในครั้งนี้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกประการ

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ดิฉันขอเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ “การจัดทำแผนยุทธศาสตร์กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ 5 ปี (พ.ศ. 2569 – 2573)” ณ บัดนี้

5.2

บทบาท ภารกิจ ประเด็นงานสำคัญ ของประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

นางสาวณัฐวีร์ ลุนสำโรง

หัวหน้ากลุ่มบริหารยุทธศาสตร์ กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

เป็นการปูพื้นฐานและทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับทิศทาง โครงสร้าง และความท้าทายของหน่วยงาน เพื่อให้บุคลากรเห็นภาพรวมก่อนเข้าสู่กระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. ประวัติของหน่วยงาน กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ จัดตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2545 ภายใต้ชื่อ "กองสุขภาพชุมชนและประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ" และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น "กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ" เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2552 โดยมีพันธกิจหลักคือ เป็นหน่วยงานหลักในการผลิตและพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี รูปแบบ แนวทาง และเกณฑ์มาตรฐาน ด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ การเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้านสุขภาพ ตลอดจนพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในการสร้างเสริมสุขภาพ

2. การดำเนินงานของกองฯ ปัจจุบันขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยยึดถือเอาพันธกิจเป็นตัวตั้ง และถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (1) การพัฒนาองค์ความรู้ พัฒนานวัตกรรม เกณฑ์มาตรฐาน และแนวทางปฏิบัติด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศ (2) การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการปัญหา โดยสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำการประเมินผลกระทบฯ และการเฝ้าระวัง ไปใช้จัดการและป้องกันปัญหามลพิษและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (3) การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ และ (4) การสร้างความเข้มแข็งบุคลากรและองค์กร โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรเพื่อรองรับและคาดการณ์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

3. โครงสร้าง อัตรากำลัง และทรัพยากร ปัจจุบันกองฯ มีบุคลากรทั้งหมด 53 คน (ปฏิบัติงานจริง 42 คน) การแบ่งโครงสร้างภายใน: แบ่งการทำงานออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอำนวยการ (12 คน) กลุ่มประเมินปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพจากโครงการและนโยบาย (8 คน) กลุ่มประเมินปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพรูปแบบใหม่ (8 คน) กลุ่มพัฒนาศักยภาพและสร้างการมีส่วนร่วม (6 คน) กลุ่มพยากรณ์สุขภาพ (4 คน) และกลุ่มบริหารยุทธศาสตร์ (4 คน) ในด้านงบประมาณ จากข้อมูลสถิติย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2564-2568) พบว่าภาพรวมงบประมาณมีแนวโน้มลดลงจากปี 2564 อย่างมีนัยสำคัญ ก่อนจะเริ่มปรับตัวสูงขึ้นเล็กน้อยในปี 2567 และ 2568

4. ผลผลิตและผลลัพธ์ที่สำคัญ

- มีผลงานเชิงประจักษ์ในการคุ้มครองสุขภาพประชาชนหลากหลายรูปแบบ เช่น
- แผนยุทธศาสตร์และนโยบาย เช่น แผนปฏิบัติการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศฯ ข้อเสนอแนะนโยบายหมอกควันและ PM_{2.5}
- งานวิจัยและนวัตกรรม เช่น การประเมินภาระโรคจาก PM_{2.5} ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) การพัฒนาแบบจำลองพยากรณ์สุขภาพ และห้องปลอดฝุ่น
- กฎหมายและมาตรฐาน เช่น ประกาศกระทรวงสาธารณสุขควบคุมกิจการลานจอดรถหัวลากตู้สินค้า และการทำดัชนีผลกระทบต่อสุขภาพ (AQHI, Heat Index)

5. ความท้าทายและบริบทโลกที่กองฯ ต้องเผชิญ หน่วยงานต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับเป้าหมายระดับโลกและระดับชาติ เช่น SDGs ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 โดยต้องเผชิญกับความท้าทายสำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติ และภาวะโลกร้อน (อุณหภูมิสูงกว่า 40 องศาเซลเซียส) มลพิษทางอากาศ (PM_{2.5}) และสิ่งคุกคามใหม่ ๆ เช่น ไมโครพลาสติก การขยายตัวของความเป็นเมืองและการเปลี่ยนโครงสร้างสู่สังคมสูงวัย ผลกระทบต่อสุขภาพจากนโยบายการพัฒนาประเทศ เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษ และโครงสร้างพื้นฐาน โรคอุบัติใหม่และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกและผลกระทบต่อสุขภาพ

การเปลี่ยนแปลงปัจจัยคุกคามสุขภาพและผลกระทบต่อสุขภาพ

- มลพิษอากาศ
- มลพิษและสิ่งคุกคามใหม่ ๆ เช่น ไมโครพลาสติกในห่วงโซ่อาหาร สารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติที่มีความผันผวนรุนแรง

- อากาศที่ร้อนจัด พบอุณหภูมิสูง >40°C
- น้ำท่วม ภัยแล้ง มลพิษอากาศที่รุนแรงมากขึ้น
- การดำเนินการตามพันธะสัญญาระดับโลก
- การเตรียมการรองรับและปรับตัวด้านสุขภาพ

ผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดจากนโยบายการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมของประเทศ

- นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ
- การกำหนดพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ
- นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวและการลงทุน
- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

การเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเมือง

- การเคลื่อนย้ายประชากร
- การเปลี่ยนแปลงทางสังคม
- ความต้องการบริการสุขภาพฯลฯ
- ความต้องการด้านโครงสร้างพื้นฐาน สุขาภิบาล และการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

โครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไป

- สังคมสูงอายุ ส่งผลต่อระบบบริการสุขภาพ ระบบบริการสาธารณสุข รวมถึงระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม

5.3

กระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์ และ แนวทางการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำ แผนยุทธศาสตร์

ผศ.ดร.กรณ หุวะนันทน์

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ผศ.ดร.กรณ หุวะนันทน์ ได้บรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือสำคัญในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและกำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีกรอบความคิดเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic thinking) ที่ชัดเจน และสามารถนำไปใช้ระดมสมองในกิจกรรมกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้วย SWOT Analysis การวิเคราะห์ SWOT เป็นเครื่องมือประเมินสถานการณ์ขององค์กรเพื่อให้เห็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 มิติ ได้แก่

(1) ปัจจัยภายในองค์กร (Internal Factors) เป็นสิ่งที่องค์กรควบคุมได้ ประกอบด้วย จุดแข็ง (Strengths - S) คือ ข้อได้เปรียบหรือลักษณะเชิงบวกภายในองค์กรที่ส่งผลดีต่อการดำเนินงาน และจุดอ่อน (Weaknesses - W) คือ ข้อจำกัดหรือปัจจัยเชิงลบที่ทำให้องค์กรเสียเปรียบและต้องได้รับการแก้ไข

กรอบพิจารณาปัจจัยภายใน 7 ด้าน (7S)

- กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy)
- โครงสร้างองค์กร (Structure)
- ระบบปฏิบัติงาน (System)
- บุคลากร (Staffs)
- ทักษะความรู้ความสามารถ (Skills)
- รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)
- ค่านิยมร่วม (Shared Values)

(2) ปัจจัยภายนอกองค์กร (External Factors) เป็นสิ่งที่องค์กรควบคุมไม่ได้ แต่ส่งผลกระทบต่อองค์กร ประกอบด้วย โอกาส (Opportunities - O) คือ ปัจจัยภายนอกที่เอื้ออำนวยและเป็นประโยชน์ต่อการเติบโตขององค์กร และภาวะคุกคาม/อุปสรรค (Threats - T) คือ ปัจจัยภายนอกที่อาจก่อให้เกิดปัญหาหรือความเสี่ยงต่อการดำเนินงาน

กรอบพิจารณาปัจจัยภายนอก 5 ด้าน (CPEST)

- พฤติกรรมของผู้รับบริการ (Customer Behaviors)
- การเมืองและกฎหมาย (Political & Legal)
- เศรษฐกิจ (Economic)
- สังคมและวัฒนธรรม (Social-Cultural)
- เทคโนโลยี (Technological)

นอกจากนี้ยังสามารถใช้เครื่องมือ PESTEL Analysis เพื่อวิเคราะห์เจาะลึกถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) และกฎหมาย (Legal) เพิ่มเติมได้ด้วย

2. การต่อยอดสู่การกำหนดกลยุทธ์ด้วย TOWS Matrix SWOT ช่วยให้เห็นภาพรวม แต่ TOWS Analysis จะนำข้อมูลเหล่านั้นมาจับคู่กันเพื่อสร้างเป็นทางเลือกเชิงกลยุทธ์ (Strategic Options) โดยพิจารณาปัจจัยภายนอกพร้อมกับปัจจัยภายใน นำไปสู่กลยุทธ์ 4 รูปแบบ ได้แก่

- กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategies - Maxi-Maxi) ใช้จุดแข็งขององค์กรเพื่อฉกฉวยและใช้ประโยชน์จากโอกาสที่มีอยู่ภายนอก
- กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategies - Mini-Maxi) ใช้ประโยชน์จากโอกาสภายนอกเพื่อมาช่วยแก้ไขหรือลดจุดอ่อนภายในองค์กร
- กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategies - Maxi-Mini) ใช้จุดแข็งที่องค์กรมีอยู่ในการหลีกเลี่ยง รับมือ หรือบรรเทาผลกระทบจากอุปสรรค/ภาวะคุกคามภายนอก
- กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategies - Mini-Mini) เป็นกลยุทธ์เพื่อความอยู่รอด โดยมุ่งลดจุดอ่อนภายในและหลีกเลี่ยงภัยคุกคามภายนอกพร้อมๆ กัน

หลักการสำคัญคือ การนำคะแนนความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้าน (S, W, O, T) มาจัดอันดับสูงสุด 5 อันดับแรก เพื่อนำมาจับคู่ (Matrix) และสังเคราะห์ออกมาเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ปฏิบัติได้จริง

P	E	S	T	L	E
Political	Economic	Social	Technological	Legal	Environmental
<ul style="list-style-type: none"> Increasing political focus on healthcare Global governments look for healthcare savings Britain voted to leave Europe causes political turmoil 	<ul style="list-style-type: none"> Increasing labor cost Inflation Consumer confidence is low Low fuel prices and interest rates helps promote growth in market capacity 	<ul style="list-style-type: none"> Hello World Pharmacy was fined \$450m for pollution issues Increasing attention in healthcare 	<ul style="list-style-type: none"> Opportunity: Advertise through social media 	<ul style="list-style-type: none"> Hello World Pharmacy was fined \$450m for pollution issues 	<ul style="list-style-type: none"> Adverse weather condition causes the temporary suspension of some factories Growing attention to environmental protection

5.4

กิจกรรมกลุ่ม

ระดมความคิด และ SWOT Analysis

ผศ.ดร.กรณ์ หุวะนันท์

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ในส่วนของกิจกรรมกลุ่ม การวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ผศ.ดร.กรณ์ หุวะนันท์ ได้ออกแบบกิจกรรมกลุ่มแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สะท้อนมุมมองและความเห็นพ้องของบุคลากรส่วนใหญ่ โดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

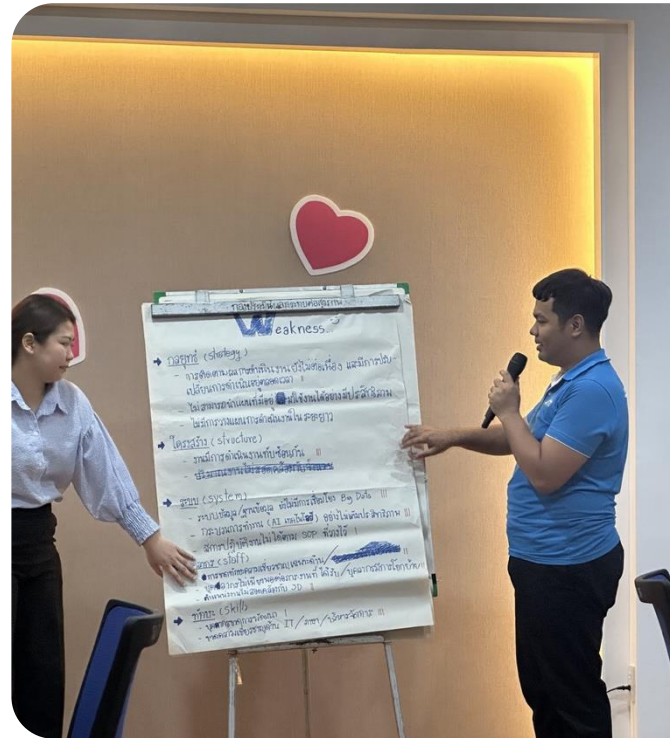
ขั้นตอนที่ 1 แบ่งกลุ่มและระดมสมอง

ผู้เข้าร่วมประชุมถูกแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มย่อย โดยแต่ละกลุ่มจะได้รับมอบหมายให้ระดมสมองและเจาะลึกปัจจัยที่มีผลต่อองค์กร เพียงกลุ่มละ 1 มิติ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและครอบคลุม ได้แก่

- กลุ่มที่ 1: วิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths - S)
- กลุ่มที่ 2: วิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses - W)
- กลุ่มที่ 3: วิเคราะห์โอกาส (Opportunities - O)
- กลุ่มที่ 4: วิเคราะห์อุปสรรค/ภาวะคุกคาม (Threats - T)

ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอข้ามกลุ่มและการลงคะแนน เมื่อแต่ละกลุ่มระดมสมองจนได้ข้อสรุปเบื้องต้นแล้ว ได้มีการจัดให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ของตนเองให้เพื่อนกลุ่มอื่นได้รับฟัง จากนั้นเปิดโอกาสให้สมาชิกจากกลุ่มอื่น ๆ พิจารณาและ "ให้คะแนนโหวต" ปัจจัยที่ตนเองเห็นด้วยหรือคิดว่าส่งผลกระทบต่อองค์กรมากที่สุด โดยให้กลุ่มเว็ยนนำเสนอและรับฟังกันจนครบทุกกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 ประมวลผลและคัดเลือกปัจจัยสำคัญ หลังจากสิ้นสุดการนำเสนอและการลงคะแนนข้ามกลุ่ม สมาชิกในแต่ละกลุ่มจะกลับมารวบรวมคะแนนโหวตที่กลุ่มตนเองได้รับ แล้วทำการจัดลำดับความสำคัญ โดยคัดเลือกเฉพาะประเด็นที่ได้รับคะแนนเห็นด้วยสูงสุด 5 อันดับแรก (Top 5)

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอภาพรวมต่อที่ประชุมใหญ่ ตัวแทนของแต่ละกลุ่มนำผลการคัดเลือก 5 อันดับแรกของกลุ่มตนเอง มานำเสนอในห้องประชุมใหญ่ที่กลุ่ม เพื่อให้บุคลากรทุกคนได้รับทราบ ยืนยันความเข้าใจร่วมกัน

ผลการระดมสมองวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของกองฯ ดำเนินการผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม โดยแบ่งผู้เข้าร่วมประชุม ออกเป็น 4 กลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มรับผิดชอบวิเคราะห์ปัจจัย 1 มิติ (S, W, O, T) จากนั้นให้แต่ละกลุ่ม นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้ามกลุ่ม และให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนร่วมกันลงคะแนน ประเด็นที่เห็นด้วยมากที่สุด ก่อนที่แต่ละกลุ่มจะสรุปคะแนนเพื่อคัดเลือกปัจจัยที่มีนัยสำคัญสูงสุด 5 อันดับแรก มานำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ ซึ่งได้ผลสรุป SWOT ที่มีนัยสำคัญ ดังนี้.

จุดแข็ง (S)

1. วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนงาน/โครงการของกองฯ มีความเชื่อมโยงกับกรมฯ และกระทรวงฯ
2. กลุ่มงานวิชาการที่ขับเคลื่อนงานตามยุทธศาสตร์และนโยบายของกรมฯ และกระทรวงฯ
3. มีเครือข่ายการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมทุกระดับ
4. บุคลากรด้านวิชาการมีความเชี่ยวชาญในด้านการใช้เครื่องมือ HIA และเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพ
5. เห็นว่าการมีข้อมูลวิชาการ/ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการตัดสินใจ

จุดอ่อน (W)

1. ระบบติดตามประเมินผลยังไม่สะท้อนให้เห็นผลลัพธ์และสนับสนุนต่อการขับเคลื่อนงานในอนาคต
2. ระบบข้อมูลที่บริหารจัดการไม่เป็น Data Center
3. บุคลากรบางส่วนขาดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ขาดความรู้ในประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ และทักษะการวิเคราะห์สังเคราะห์ในเชิงงานวิจัย
4. บุคลากรมีข้อจำกัดด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ
5. บุคลากรไม่เพียงพอ การสร้างบุคลากรขึ้นมาทดแทนไม่ทัน /ขาดภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือ/ คนในทีมทำงานแทนกันไม่ได้

โอกาส (O)

1. มีนโยบาย/แผนงานที่ให้ความสำคัญกับผลกระทบต่อสุขภาพ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ แผน HNAP
2. ผลกระทบจากภัยพิบัติและมลพิษต่างๆ (เช่น CC มลพิษอากาศ (PM2.5) ภัยร้อน ภัยแล้ง น้ำท่วม แผ่นดินไหว) ช่วยกระตุ้นให้เกิดแรงผลักดันทางสังคม
3. มีความร่วมมือระหว่างประเทศ/ความร่วมมือกับหน่วยงานระดับสากล
4. มีบทบาทสำคัญในการพัฒนากฎหมาย ภายใต้มาตรา 54 วรรคสอง พรบ การสาธารณสุข

อุปสรรค (T)

1. งบประมาณที่ได้รับจัดสรร ลดลงทุกปี / มีเงินไม่เพียงพอในการดำเนินงานระดับชาติ
2. ผลกระทบจากภัยพิบัติและมลพิษต่างๆ (เช่น มลพิษอากาศ ภัยร้อน ภัยแล้ง น้ำท่วม แผ่นดินไหว)
3. ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบางส่วน ยังขาดความรู้ความเข้าใจด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อม
4. การเข้าถึงข้อมูลและการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ มีข้อจำกัด
5. ความคาดหวังจากหน่วยงานภายนอก ที่คาดหวังให้บุคลากรกอง ป. มีความเชี่ยวชาญและน่าเชื่อถือ

6 การดำเนินงานต่อไป

จากการระดมความคิดเห็นในขั้นตอนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของหน่วยงาน (SWOT Analysis) ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกระดับในการสะท้อนมุมมองอย่างละเอียดรอบด้าน เพื่อให้การนำข้อมูลอันเป็นประโยชน์เหล่านี้ไปใช้กำหนดทิศทางองค์กรเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและมีความครบถ้วนสมบูรณ์ จึงมีแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป ดังนี้

6.1 การประมวลผลและสังเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก โดยคณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์ กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ จะดำเนินการรวบรวมผลการวิเคราะห์ SWOT ที่ได้จากการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในที่ประชุม มาประมวลผล สังเคราะห์ และวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของข้อมูลในภาพรวมทั้งหมด

6.2 การยกร่างวิสัยทัศน์และประเด็นยุทธศาสตร์ คณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ จะนำข้อมูลที่ได้ผ่านการประมวลผลแล้ว มาใช้เป็นฐานสำคัญในกระบวนการยกร่างและกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) ตลอดจนประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues) กลยุทธ์ และรายละเอียดอื่น ๆ ของแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี (พ.ศ. 2569 – 2573) ต่อไป

6.3 การนำเสนอและรับฟังความคิดเห็น โดยการนำเสนอ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์และประเด็นยุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นต่อผู้บริหารและบุคลากรภายในหน่วยงาน เพื่อร่วมกันพิจารณา ให้ข้อเสนอแนะ และให้ความเห็นชอบ ก่อนนำไปประกาศใช้เป็นกรอบทิศทางกำกับการขับเคลื่อนภารกิจของกองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพอย่างเป็นทางการ

“ท่ามกลางความท้าทายที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
'แผนยุทธศาสตร์' อาจเป็นเพียงเข็มทิศชี้ทาง
แต่ 'ความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร' คือฟันเฟืองที่แท้จริง
ที่จะขับเคลื่อนองค์กรฝ่าฟันอุปสรรคและก้าวไปข้างหน้า ”

 กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
88/22 หมู่ 4 ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี
11000

 <http://hia.anamai.moph.go.th>

 <http://www.facebook.com/anamaihia>

